

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXX. № 13-14 (липень) 2023

Український віночок
Зробила я віночок
Із квітів та стрічок,
Піду в нім танцювати
Веселий гопачок.

Прочитайте:

- ❖ Хроніку діяльності СУРу
- ❖ З діяльності депутата Миколи Мирослава Петрецького
- ❖ ДНІ І НОЧІ МІСТА СЕРЕТ – XIII-ий випуск культурно-розважального заходу першого стольного міста Молдавського середньовіччя
- ❖ Українсько-румунсько-молдовський бізнес-форум у Чернівцях
- ❖ Старість та самотність
- ❖ Діти з України закінчили навчальний рік з вивчення румунської мови. Гімназія 2 м. Тімішоара
- ❖ XIII-ий Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії»

Союз українців Румунії рішуче засуджує підриє дамби Каховської ГЕС

Союз українців Румунії рішуче засуджує підриє дамби Каховської ГЕС на півдні України та висловлює глибоке занепокоєння руйнівними наслідками чергового російського воєнного злочину проти цивільного населення.

Підриє дамби Каховської ГЕС є актом надзвичайної ваги, що створює масштабну гуманітарну, економічну та екологічну катастрофу з величезними негативними наслідками, що призводять до загрози життю людей та навколишньому середовищу.

Термінова евакуація десятків тисяч людей з постраждалих від повені населених пунктів – це ще одна неймовірна трагедія, вели-

чезне людське страждання, що впливає на життя та життєдіяльність громад, розташованих нижче за течією Дніпра.

Втрата десятків тисяч гектарів сільськогосподарських угідь серйозно впливає на економіку, загрожує опустелюванням значних територій і знищенням джерел питної води, а також має численні інші наслідки, які важко оцінити в довгостроковій перспективі.

Союз українців Румунії висловлює свою солідарність з постраждалим населенням та українською владою в цьому новому контексті, а також підтримує зусилля, спрямовані на подолання гуманітарної кризи, захист життя людей та зменшення наслідків на навколишнє середовище.

Водночас Союз українців Румунії висловлює сподівання, що вся міжнародна спільнота надасть оперативну підтримку та допомогу Україні у подоланні цієї надзвичайної ситуації. Міжнародна співпраця та відповідна координація дій необхідні для ліквідації руйнівних наслідків підриє Каховської ГЕС та допомоги у відновленні постраждалих районів.

Союз українців Румунії висловлює свою солідарність і підтримку постраждалому українському населенню та підтверджує важливість збереження миру і стабільності в регіоні.

ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ ВСІХ СВЯТИХ У СЕЛІ РЕМЕТІ

Протягом століть віра була міцною ланкою в українській громаді Румунії, а релігія мала значний вплив на українські цінності, традиції та самобутність, забезпечуючи етичні та моральні рамки, заохочуючи прояви доброти, прощення, єдності та солідарності. Водночас, завдяки релігійним святкам та обрядам українська громада зберегла свою історію та культурну спадщину.

11 червня українці з Мараморощини зібралися на престольне свято української православної церкви в селі Ремети, яке відзначається у Неділю Всіх Святих. На запрошення парафіяльного священника Маріуса Володимира Клема у Святій Літургії взяли участь голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький, Реметський селищний голова Клаудіу Іван Бринзаник, перший заступник голови СУР Василь Пасенчук, голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький, очільниця організації в селі Луг над Тисою Анна Самбор, голова організації СУР у с. Кривий Михайло Лаурук, голова міської організації СУР у Сірету-Мармаціей.

Як завжди, Союз українців Румунії підтвердив свій статус надійного партнера церкви, покривши витрати на звукове обладнання та святковий стіл для присутніх парафіян.

ХРАМОВЕ СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ «ЗІСЛАННЯ СВЯТОГО ДУХА» У ПОЛЯНАХ

Українські традиції та звичаї тісно пов'язані з релігійними подіями, представляючи ключові моменти, коли громада збирається разом, щоб відсвяткувати та увічнити традиції та звичаї предків.

Голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький 6 червня, на запрошення пароха Адріана Вішована взяв участь у престольному святі церкви у Полянах.

Разом з Миколою Мирославом Петрецьким були префект повіту Рудольф Штаудер, мер села Поляни Олекса Кіфа, голова Марамурської філії Мирослав Петрецький, місцевий радник СУР Сергій Стуляник, голова місцевої організації СУР с. Поляни Михайло Мачока, голова місцевої організації СУР с. Кривий Іван Рекало, голова місцевої організації СУР Сірету Мармаціей Михайло Лаурук.

Релігія своїм сильним характером забезпечує шлях, за допомогою якого українці можуть зберігати та передавати свої культурні цінності та ідентичність наступним поколінням. Суттєву роль релігії в процесі спадкоємності української мови, традицій і звичаїв надає використання української мови в богослужіннях, обрядах і молитвах, що заохочує її вивчення та вживання серед віруючих.

Союз українців Румунії забезпечив професійне озвучення та трапезу для парафіян, які прийшли на храмове свято полянської церкви «Зіслання Святого Духа».

(Продовження на 4 стор.)

З діяльності депутата **МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО**

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Під час одного з публічних заходів представники Українського Православного Вікаріату Румунії, а також представники місцевої влади у селі Ремети, повідомили Миколу Мирослава Петрецького про ситуацію, з якою населений пункт стикається вже більше 5 років. Точніше з 2015 року, коли було прийняте рішення про ремонт та відновлення електропроводки української православної церкви в с.Ремети і був підписаний відповідний договір на виконання робіт.

Незабаром Парафіяльна рада виявила, що сума до сплати, на яку було розпочато процедуру виконання, не відповідає реальним витратам та якості виконаних робіт, що було підтверджено й результатом експертизи, яка була проведена у зв'язку із цим.

Тому керівництво Реметянської української православної церкви подало заяву про кримінальне правопорушення до органів судового розслідування у Сігету Мармаціей Марамороського повіту, але з 2018 року і до тепер не отримало жодної постанови, не було заслухано жодної особи і не було затребовано жодного документу.

З огляду на це Микола Мирослав Петрецький повідомив про цю ситуацію міністерку юстиції і попросив надати всю інформацію про стан розгляду скарги представників української православної парафії в с. Ремети.

* * *

Виходячи з того, що безпека громадян є однією з головних цілей держави і що в останні роки наша країна здійснила низку реформ, у тому числі на законодавчому рівні, Микола Мирослав Петрецький нещодавно звернувся до міністра внутрішніх справ з проханням розглянути доцільність створення поліцейського відділку в селі Поляни Марамороського повіту.

Державний секретар Міністерства внутрішніх справ, уповноважений надати відповідь на депутатський запит, подякував парламентарію за порушення цього питання і запевнив, що відділок буде створено найближчим часом. Під час пленарних дебатів Микола Мирослав Петрецький підкреслив, що створення відділку є надзвичайно важливим для всієї долини річки Рускова і, що він обслуговуватиме понад 20 тис. місцевих мешканців.

У той же час, у письмовій відповіді на депутатський запит зазначається, що Марамороський повіт входить до списку 19 повітів, включених до третього етапу впровадження положень Закону № 146/2021 р. про електронний моніторинг у судовому та кримінально-виконавчому провадженнях, зі змінами та доповненнями, і в цьому контексті у повіті буде збільшено штат працівників на 189 посад.

ОГЛЯДАЧ

(Закінчення на 11 стор.

Парламент Румунії затвердив новий уряд на чолі з Марчелом Чолаку

15 червня Парламент Румунії затвердив новий склад Уряду на чолі з Марчелом Чолаку, після чого нові міністри склали присягу в президентському палаці Котрочень. Того ж дня в палаці Вікторія відбулося перше засідання кабінету міністрів у новому складі.

Депутат Микола Мирослав Петрецький привітав той факт, що новий уряд на чолі з паном Марчелом Чолаку визнає конституційну та визначальну роль національних меншин у формуванні, розвитку та стабільності румунської держави і сповнений рішучості брати активну участь у захисті та консолідації їхніх прав в дусі внутрішнього законодавства та міжнародних договорів, ратифікованих румунською державою у цій сфері.

З метою забезпечення та зміцнення відносин взаємної довіри та поваги між більшістю та меншинами, Уряд Румунії зобов'язується у своєму Плані дій на період з червня 2023 року по грудень 2024 року співпрацювати з представниками національних меншин з метою виявлення та вирішення проблем, з якими вони стикаються, у тому числі шляхом проведення політичних консультацій з національними меншинами як на національному, так і на

місцевому рівнях, а також забезпечення та застосування правових рамок для сприяння участі національних меншин у суспільному житті.

У Плані дій уряду також згадуються фінансова підтримка та заохочення регіональних програм, доступ до фондів ЄС для сталого розвитку та підвищення згуртованості в районах традиційного проживання етнічних меншин, програми для національних меншин, спрямованих на культурний та міжкультурний розвиток тощо.

Не менш важливою є обіцянка подальшої підтримки культурних установ національних меншин шляхом надання людських, матеріальних, організаційних та операційних ресурсів, необхідних для здійснення їхньої діяльності в оптимальних умовах. Водночас, з метою забезпечення та зміцнення відносин взаємної довіри та поваги між більшістю та меншинами, Уряд Румунії зобов'язується співпрацювати з представниками національних меншин для виявлення та вирішення проблем, з якими вони стикаються.

Микола Мирослав Петрецький привітав тверду позицію прем'єр-міністра Марчела Чолаку, який заявив, що «Румунія залишає незмінною свою позицію щодо незаконного вторгнення в Україну злочинного режиму Володимира Путіна» і «прагнучим стати центральною опорою в процесі відбудови України».

Представник українців у Парламенті Румунії зазначив, що й надалі буде відкритий до співпраці та підтримуватиме будь-яку ініціативу, що сприятиме підвищенню добробуту населення Румунії і висловив своє тверде переконання в тому, що тільки зберігаючи стабільність, передбачуваність внутрішньої і зовнішньої політики, поважаючи європейські цінності і принципи, Румунія продовжить свій сталий розвиток і зміцнить своє місце в ЄС і світі.

(Продовження з 2 стор.)

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ПРОДОВЖУЄ ЗАОХОЧУВАТИ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАННЯ

На запрошення директорів шкіл у селах Поляни та Вишавська Долина, а також ліцею імені Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей, голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький взяв участь в урочистостях з нагоди завершення 2022-2023-го навчального року, організованих трьома навчальними закладами з українською мовою викладання.

У своїй промові Микола Мирослав Петрецький наголосив на важливій ролі вчителів та директорів у спрямуванні учнів по європейському освітньому шляху та в їхньому особистісному розвитку, а також привітав їхні зусилля щодо збереження та популяризації рідної мови.

Голова СУР нагадав про постійну та різнобічну підтримку, яку Союз надає всім навчальним закладам, де вивчається українська мова, перелічивши кілька найважливіших освітніх проєктів СУР, у тому числі й ті, що будуть організовані для переможців олімпіад та тематичних конкурсів, які проводилися упродовж року. Він подякував директорам за запрошення та запевнив їх у своїй повній підтримці й надалі.

Представник українців у Парламенті Румунії також підкреслив, що співпраця між СУР, з одного боку, та центральними і місцевими органами влади або керівництвом навчальних закладів та вчителями, з іншого боку, привела до збільшення кількості учнів, які навчаються рідною українською мовою та до досягнення ними кращих результатів.

Микола Мирослав Петрецький також згадав про постійну підтримку, яку румунська держава надає особам, які належать до національних меншин, забезпечуючи належні умови для збереження і просування рідної мови, відповідно й освіти рідною мовою.

Згадавши про ситуацію в сусідній Україні, голова СУР подякував усім – вчителям, учням та їхнім батькам – за підтримку українських біженців, у тому числі українських школярів-біженців, які навчаються в Румунії, котрі вперше взяли участь у церемонії закриття навчального року за межами України, далеко від своїх домівок.

Директори трьох навчальних закладів, вчителі, батьки та учні подякували Союзу українців Румунії за співпрацю та постійну підтримку освіти рідною українською мовою.

Нагадаємо, що в останні роки СУР оснастив майже всі школи з українською мовою викладання найсучаснішим обладнанням, надаючи матеріальну та логістичну підтримку директорам, вчителям та учням. СУР також організовує національні олімпіади, табори для школярів, екскурсії, курси підвищення кваліфікації, вчительські конференції. Варто зазначити, що завдяки підтримці Союзу цього року була рекордна участь у шкільних конкурсах та олімпіадах учнів з усіх повітів, де проживають українці, які були нагороджені грошовими преміями.

На урочистостях з нагоди закриття 2022-2023-го навчального року Миколу Мирослава Петрецького супроводжували інспекторка Галина Мачурак, голова організації СУР у Сігету Мармаціей Михайло Лаурук, голова організації СУР у селі Кривий Іван Рекало, голова організації СУР у Полянках Михайло Мачока та місцевий радник Сергій Стуляник.

ВІЗИТ ДО ЧЕРНІВЦІВ У РАМКАХ ПРОЄКТУ «УЧНІ ТЕПЕР – ВЧИТЕЛІ У МАЙБУТНЬОМУ»

14-15 червня Чернівці з робочим візитом відвідала делегація на чолі з головою Сучавської філії СУР Іллею Саучуком, до складу якої також увійшли директор Національного коледжу імені Міхая Емінеску в м. Сучава Сільвія-Коріна Нуцу, вчителька Мірела Котош та вчителька Міхаєла Делія Мартиняк.

Візит відбувся в рамках Міжнародного освітнього проєкту «Учні тепер – вчителі у майбутньому», ініційованого п'ять років тому інспекторкою Лучією Міжок, який регулярно поновлюється.

Команда проєкту Педагогічного коледжу ЧНУ ім. Ю. Федьковича провела робочу зустріч з представниками партнерських закладів з Румунії, під час якої було обговорено заходи, які плануються здійснити до кінця цього календарного року.

Підписаний партнерами протокол передбачає обмін кращими практиками, в рамках якого група учнів з Чернівців у супроводі вчителів братиме участь у навчально-виховному процесі, науково-методичній діяльності та педагогічній практиці, що здійснюються в Сучаві.

Протягом цього року відбудеться низка культурних заходів за участю гостей з України, таких як Фестиваль українських колядок, організований в Сучаві, або вшанування пам'яті українського поета Тараса Шевченка в Негостині (заходи, проведені Сучавською філією СУР). Очікується участь представників партнерів у традиційному студентському пісенному фестивалі «Буковинський жайворонок». Крім цього, делегація учнів та вчителів з Чернівців візьме участь у Літній школі в Балківцях 25-29 липня 2023 року, де вони будуть активно залучені до роботи з учнями приймаючої школи. Оскільки угода про партнерство, підписана 9 грудня 2022 року, передбачає також співпрацю у сфері спорту, українські школярі запрошені до участі у Національному чемпіонаті з футболу серед української молоді Румунії, організованому СУР, який відбудеться у Негостині у другій половині серпня.

Програма, яку склали представники Чернівецького педагогічного коледжу, була насиченою. Після підписання протоколу наша делегація відвідала матеріальну базу школи: кабінет української мови, кабінет румунської мови, комп'ютерний клас, музичні кабінети (вокальний, хоровий та інструментальний) та спортивний зал.

На жаль, війна зачіпає всіх громадян України. Незважаючи на те, що Чернівецька область далека від районів бойових дій, жителі переживають за своїх близьких, які пішли на фронт і моляться за тих, хто пожертвував собою, захищаючи свою країну. У навчальному закладі створено виставку, присвячену українським героям, щомісяця проводяться різноманітні заходи та збір коштів для придбання необхідних солдатом речей. Також у вільний час працівники школи плетуть маскувальні сітки, які відправляють на фронт.

Делегація із Сучави відвідала Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича та Меморіальний будинок Ольги Кобилянської, після чого зустрілася з представниками Консульства Румунії в Чернівцях. Після цього відбулася зустріч з Юрієм Левчиком, директором Буковинського мистецького центру в Чернівцях, який представив роботу очолюваного ним дитячого ансамблю, реалізовані проєкти, а також плани на майбутнє.

Візит завершився церемонією покладання квітів до пам'ятника румунському поету Міхая Емінеску. На знак взаємної поваги представники трьох партнерських установ також поклали букети квітів до пам'ятника великого українського поета Тараса Шевченка.

КАРАШ-СЕВЕРІНЬСКА ФІЛІЯ СУР ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ПРОЄКТУ «ОДЯГНИ ВИШИТУ СОРОЧКУ»

Караш-Северінська філія СУР приєдналася до ініціативи місцевої громади, згуртованої журналістом Василем Нямцу, щодо проведення традиційного культурного заходу «Одягни вишиту сорочку». У заході взяли участь українці з міст Решіца, Карансебеш, сіл Корнуцел (села Пелтініш), Селбеджелул Ноу (села Саку), сіл Зоріле та Копачеле. Із цього року культурний захід є також посмертною даниною пам'яті ініціаторці заходу, журналістці Паулі Нямцу.

Організований у центрі міста Решіца, захід, який був започаткований 10 років тому, зібрав художні колективи з усього Караш-Северіна, які приїхали, щоб популяризувати вишиту сорочку та «банатський пояс».

«Це чудова можливість показати красу національного одягу українців тут, у гірському Банаті, справжньому регіоні культурного розмаїття», – сказав Даніель Басараба, голова Караш-Северінської філії СУР, який взяв участь у заході.

(Продовження на 6 стор.)

УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКО-МОЛДОВСЬКИЙ БІЗНЕС-ФОРУМ У ЧЕРНІВЦЯХ

Українсько-румунсько-молдовський бізнес-форум у Чернівцях відбувся впродовж двох днів на початку липня. Мета цього заходу – посилити тристороннє міжрегіональне співробітництво між Україною, Румунією та Республікою Молдова. Зокрема, налагодити зв'язки з міжнародними партнерами, розвинути взаємовигідне транскордонне співробітництво, обговорити актуальні теми торговельної кооперації між трьома державами, розвиток туризму.

На Міжнародний бізнес-форум у Чернівцях прибули підприємці з України, Румунії та Молдови, щоби поглибити співпрацю у різних галузях транскордонних регіонів. До складу румунської делегації, яка взяла участь у форумі, входило близько 30 бізнесменів із Ботошан, Бухареста, Яс, Марамурешу, Сату-Маре та Сучави. Розпочав роботу Українсько-румунсько-молдовський форум панельними сесіями, де були обговорені економічні зв'язки між представниками бізнесу трьох регіонів. Захід проходив у Культурно-мистецькому центрі імені Івана Миколайчука. У холі центру – виставкова зона зі зразками товарів та продукції. «Такий форум стає майданчиком для розвитку економічних зв'язків. Чернівці мають залишатись центром цих взаємовідносин, стати епіцентром зони вільної економічної торгівлі. Війна знищила логістичні шляхи, були втрачені доставки сировини, зруйновані напрацьовані комунікації. На заміну повинні стати нові процеси та об'єкти, партнери допомо-

жуть залучити інвестиції, зможемо отримати донорські кошти. Для України Молдова та Румунія є важливими стратегічними партнерами, особливо під час війни», – розповів Сергій Бостан, керівник департаменту економічного розвитку міської ради. На форумі заплановано розвинути транскордонне співробітництво, налагодити зв'язки з міжнародними партнерами, обговорити розвиток туризму. Руслан Запаранюк зазначив, що перспективними сферами співробітництва між країнами може бути залучення інвестицій у створенні спільних підприємств суб'єктами малого та середнього бізнесу, технологічне оновлення харчової, легкої, деревообробної та меблевої промисловості, розвиток ІТ-сфери, виробництво та переробка сільськогосподарської продукції, розвиток житлово-комунального господарства, транспортної інфраструктури.

«Форум – це перший крок до нових відносин економічного розвитку. Ми всі

як один маємо стати підтримкою нашого фронту. Буковина – тилловий регіон, де мають перспективу багато напрямків. Хочу, аби діалог бізнесу завершився конкретними угодами та контрактами, котрі дадуть нові соціальні та економічні підґрунтя міцності», – розповів Руслан Запаранюк. У перший день форуму були заплановані панельні сесії на такі теми: «Міжрегіональне економічне партнерство: інструменти та можливості активізації», «Практичні аспекти торгово-економічного співробітництва між Україною, Румунією та Республікою Молдова», «Інвестиції в інфраструктуру та інтеграція в європейську транспортну мережу», «Туризм як фактор розвитку транскордонного економічного співробітництва». Участь в офіційному від-

критті заходу також взяв голова Чернівецької обласної ради Олексій Бойко. Він привітав учасників та організаторів із реалізацією гарної та потрібної ініціативи й побажав усім плідної роботи, йдеться в повідомленні Чернівецької обласної ради.

«Це перший тристоронній економічний бізнес-форум, який проходить у Чернівцях. Я дякую тим людям, завдяки яким ми сьогодні можемо

збиратися й працювати, бо, на жаль, живучи у двадцять першому столітті у Європі, українці змушені виборювати право на свободу та життя. Тож дякую нашим героям-захисникам – Силам оборони, які воюють за територіальну цілісність України. Також вдячний нашим партнерам, адже сьогодні серед нас є представники країн, котрі від 24 лютого 2022 року пліч-о-пліч з українським народом, і ми відчуваємо їхню підтримку щодня. У ніч, коли російські ракети летять по мирному Львову, вже відомо про чотирьох загиблих, коли Буковина прощається з Героями, ви тут із нами і ми це дуже цінуємо. Хочу відзначити і представників бізнесу, який вистояв, продовжує працювати і ство-

рювати нові робочі місця, наповнюючи бюджет, а значить підтримуючи армію і незалежність. Упевнений, що така єдність обов'язково приведе нас до Перемоги, миру і процвітання», – зазначив голова обласної ради. «Форум – це перший крок до нових відносин економічного розвитку. Ми всі як один маємо стати підтримкою нашого фронту. Буковина – тилловий регіон, де мають перспективу багато напрямків. Хочу, аби діалог бізнесу завершився конкретними угодами та контрактами, котрі дадуть нові соціальні та економічні підґрунтя міцності», – розповів Руслан Запаранюк.

Віктор ГРИГОРЧУК,
заступник голови СУР

Фото автора

(Закінчення на 11 стор.)

(Продовження з 4 стор.)

ВИПУСКНИКИ 2023 РОКУ ФАКУЛЬТЕТУ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

Освіта відіграє ключову роль у формуванні молодого покоління. Завдяки їй молоді люди здобувають знання та навички, необхідні для повного розкриття свого потенціалу. Освіта допомагає їм розвивати когнітивні, соціальні та емоційні навички, готуючи їх до успіху в житті та навчаючи таких цінностей, як повага, толерантність та відповідальність.

На запрошення випускників 2023 року Факультету психолого-педагогічних наук Університету ім. Бабеша-Бойая у Клуж-Напоці, що спеціалізується на педагогіці початкової та дошкільної освіти, пані Анна Самбор, голова організації СУР у с. Луг над Тисою, взяла участь у церемонії вру-

чення дипломів за дорученням голови Союзу українців Румунії, депутата Миколи Мирослава Петрецького. Урочистості відбулися в актовій залі ім. Моніки Кіфор Школи музики та образотворчого мистецтва імені Джордже Енеску в місті Сігету-Мармаціей 9 червня.

Пані Анна Самбор зачитала звернення депутата Миколи Мирослава Петрецького, нагадавши про постійні зусилля, які Союз українців Румунії докладає для підтримки освіти, а також про чудові партнерські відносини, які СУР розвиває з навчальними закладами по всій країні.

АРАДСЬКА ФІЛІЯ СУР ЗРОБИЛА ПРИЄМНИЙ СЮРПРИЗ ДІТЯМ ІЗ СЕЛА ТИРНОВА

Арадська філія Союзу українців Румунії з нагоди Міжнародного дня захисту дітей зробила приємний сюрприз дітям, які вивчають українську мову в школах села Тирнова.

У неділю, 11 червня, для 46 дітей була організована екскурсія до Тімі-

шоари. Діти у супроводі голови Арадської філії СУР Гаврила Микулайчука та вчительок Анни Ганциг, Іляни Преди та Джаніни Бутар провели чудовий день разом.

Пригода розпочалася з чудової прогулянки на катері по річці Бега у Тімішоарі. Наступною зупинкою був Музей банатського села, чудове місце, де діти змогли дізнатися багато цікавого про те, як жили люди в минулому.

Особливо зворушливою стала зупинка біля української хати із села Кривий Марамороського повіту, яку тамтешня українська громада подарувала тімішоарському музею.

Звичайно, не обійшлося в цій поїздці і без розваг! Скільки радості і веселощів принесла дітям надувна гірка! Ця поїздка стала для школярів пригодою, яку вони запам'ятають надовго!

ТРАДИЦІЇ ТА ЗВИЧАЇ НА «УКРАЇНСЬКОМУ КАРАВАНІ» В ТІМІСЬКОМУ ПОВІТІ

Українці з Банату одягли святкове вбрання до «Українського каравану», організованого в Бетхаузені Тіміською філією Союзу українців Румунії.

Захід відбувся 18 червня в будинку культури села Крічова, де гостей зустріли з хлібом-сіллю. Серед поважних гостей були голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький, голова Арадської філії СУР Гаврило Мікулайчук, заступник мера Бетхаузена Дачіан Сирбу, директор теоретичного ліцею ім. Траяна Вуї у Феджеті Віктор Біреу, директор восьмирічної школи

в Огаба Лунге Феніке Жівулеску, директорка восьмирічної школи в с. Марджина Лівія Паулеску та директорка восьмирічної школи у Бетхаузені Рамона Ескаріу.

Тімішоарську філію на заході представили її голова, Юрій Глеба, радник Сорін Шпилька, голова жіночої організації Міхаєла Бумбук, голова організації СУР у Лугожі Іван Ковач, голова організації СУР у Бетхаузені Василь Кондрей, голова організації СУР у Петроаса Марє Мар'яна Кубаш та директор Штюцької восьмирічної школи Микола Бензар.

У цьому році в «Українському каравані» взяли участь вчителі, які викладають українську мову в навчальних закладах Тіміського повіту, учні та багато українців з усього Банату.

Ведучою заходу виступила Марія Сабо Кондрей, інспекторка Тіміського повітового шкільного інспекторату. Після виконання державних гімнів Румунії та України почесні гості привітали організаторів за їхні зусилля з просування культури, традицій та освіти рідною мовою в західній частині країни та звернулися з короткими посланнями до присутніх.

З концертною програмою виступили колективи «Гармонія» та «Перлинка» з Бетхаузена під керівництвом Йонела Влада та Марії Сабо-Кондрей, а також танцювальний колектив «Веселі діточки» із с. Штюка, під керівництвом вчителів Микола Бензара та Міоари Чинар. На сцену також вийшли ансамблі «Кедровина» з Петроаса Марє під керівництвом Мар'яни Кубаш, Тріо Грін з Реметя Міке, ансамбль «Молода надія» з Лугожа та соліст Василь Білан, один з керівників ансамблю, разом з Віолетою Манзур.

Потім група учнів з Арадського повіту, під керівництвом Анни Ганциг та Джаніни Бутар, порадувала публіку сюїтою українських танців, а троє талановитих дівчат виконали кілька пісень рідною мовою. Спеціальними гостями були Леся Баженова та Михайло Васильків, двоє українців-біженців, які тимчасово оселилися в Тімішоарі разом зі своїми сім'ями через війну в Україні.

На завершення культурно-мистецького заходу всі учасники та гості були запрошені до святкового столу, організованому Тіміською філією Союзу українців Румунії.

КАРАШ-СЕВЕРІНСЬКА ФІЛІЯ СУР ПРОВЕЛА ЗАХІД «ПРАДІДІВСЬКА ПІСНЯ»

Українські пісні, вивчені з дитинства, лунали у неділю, 18 червня, на сцені будинку культури Демократичного форуму німців Румунії у с. Аніна, під час чергового культурно-мистецького заходу «Прадідівська пісня», організованого Караш-Северінською філією Союзу українців Румунії.

У заході взяли участь: голова Караш-Северінської філії СУР Данієл Басараба, мер міста Аніна Данієл Дану, голова організації СУР у с. Аніна Зеновій Вершигора, професор Іван Лібер, парафіяльний священник церкви Святих Петра і Павла в Решіці Петро Попович, українці та інші гості.

Зі святковим концертом виступили молодіжний колектив «Чарівниці» із села Корнуцел на чолі з Марією Шимоня та вокальним колективом Караш-Северінської філії СУР «Голос українців».

Діти з України закінчили навчальний рік з вивчення румунської мови. Гімназія 2 м. Тімішоара

Якщо ти розмовляєш з людиною мовою, яку вона розуміє, ти говориш з її головою. Якщо ти розмовляєш з людиною її рідною мовою, то ти говориш з її серцем. (Нельсон Мандела, південноафриканський правозахисник, політик та юрист, президент Південно-Африканської республіки з 1994 по 1999 роки).

16 червня закінчився інтенсивний курс румунської мови для українських дітей на державному рівні, який був відкритий за ініціативою Шкільного інспекторату та за допомогою Союзу Українців Румунії на чолі з паном Юрієм Глебою півроку тому в Гімназії №2 міста Тімішоари.

Мені довелося бути присутньою на останньому урочистому відкритому уроці, де діти показали свої знання мови. Вони розповідали вірші, співали пісні та просто спілкувалися румунською. Слова привітання, які промовила шкільний інспектор повіту Тіміш пані Марія Сабо Кондрей були саме румунською мовою і діти зрозуміли їх та навіть переклали батькам промову. Також була присутня директорка гімназії пані Оана Марія Пінтя, котра теж привітала дітей із закінченням навчального року, відмітила високий рівень знань мови і вручила грамоти та невеличкі подаруночки.

Окрема подяка викладачці румунської мови, яку дуже полюбили діти та батьки, людині з добрим серцем та неймовірним терпінням – пані Йонелі Кващук. Мені пощастило поспілкуватися з нею та задати декілька питань:

– Пані Йонела, можете трохи розповісти про себе?

– Я народилася в повіті Мараморіші у селі Вишня Рівна, там я і закінчила школу від першого до восьмого класу. Після 2010 року я вступила в українській педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, він єдиний в Румунії. Після ліцею вступила до університету Бабеша-Бойяй в м. Клуж. З тих пір працюю в освітній галузі.

– Чи є у Вас улюблений вислів?

– Слово, яке я кажу кожного разу, на будь-яку потребу і це є дуже велика правда: **«БЕЗ БОГА НІ ДО ПОРОГА».**

– Коли Вам запропонували стати вчителем для українських дітей, ви одразу погодились?

– Так, я одразу прийняла це рішення! Мені не було важко викладати, тому що в ліцеї я вивчала українську мову. Це не було для мене щось таке, що не може бути. Я теж мала викладачів, які вчили мене українською мовою. Такі предмети як географія, історія та інші предмети викладалися українською. Ми спілкувалися на українській мові. Так щоб це не було для мене важко, або не можу це зробити. Я була дуже рада, що буду викладачем дітей з України, адже я теж українка! Я українка, але з Румунії!

– Скільки дітей вивчало румунську мову? Як діти ставилися до вивчення румунської мови?

– У цьому році на курс було записано 85 учнів. Ці діти дуже розумні. Вони віддавали всю свою силу, щоб приходити і вивчати румунську мову. Що я можу сказати, це те, що усі сили були задіяні на вивчення мови. Вони тут, у Румунії, хочуть вивчати мову. Це є дуже добре! Все, що ми вивчаємо нове у своєму житті, це є дуже корисне для нас!

– На Вашу думку, яких результатів вивчення

румунської мови досягли учні у цьому році?

– У навчальному році учні досягли досить високих результатів, я це так бачила, але це будете і ви бачити. Батьки теж зможуть побачити по результатах іспитів. Учні отримають сертифікат і будуть мати статус учнів у Румунії, так само як і румунські діти. Іспити будуть письмові, аудиторні та усні. Я бажаю їм дуже великих успіхів, знаю, що вони гарно їх здадуть, бо я дуже добре знаю своїх учнів.

– Учні говорили Вам, що хочуть повернутися додому?

– Так, говорили мені деякі учні, що хочуть повернутися в Україну, бо там їх дім. Були також учні, котрі сказали, що ми вже знаємо як розмовляти румунською, ми тут ходимо до школи, хочемо вступити до університету в Румунії і хочемо залишитися тут.

– Які слова підтримки їм і їхнім батькам ви можете висловити?

– Бажаю всім українцям, моїм учням та їх батькам багато здоров'я, кріпості і сили! Бо це нам потрібно, в якій країні ми б не були. Що б ми не робили, нам потрібно здоров'я і сили. І ми – українці з Румунії віддаємо всі сили і допомагаємо вам чим можемо. І колись повернетеся додому. Дасть Бог і все буде добре! Слава Україні!

Також не можу не поділитися з вами думкою учнів, які вивчали румунську мову. Всі дітки дуже вдячні за те, що для них організували ці курси, адже їм потрібно адаптуватися до нового життя в іншій країні, знаходити нових друзів та здобувати знання іноземною мовою в дитячих садочках, школах та університетах. А без знання мови це не можливо.

«Я приїхав в Тімішоару в серпні минулого року з Одеської області. Тут мені дуже подобається. Я швидко адаптувався в новому місті і вдячний за гостинність румунського народу. Мені подобається вивчати нову мову. Екзамен я здав на високу оцінку та отримав сертифікат знання мови рівень А2»

(Роман, 12 років)

«Привіт, я Таня, мені 9 років. Більше року тому я приїхала у Тімішоару з Києва. Мені подобається вчити румунську мову, я вивчила багато нового. Вчителька дуже приємна. У мене з'явилося багато нових друзів і румунських, у тому числі»

(Таня, 9 років)

«Ми з моєю родиною приїхали в Румунію більше року тому. Мені подобалось ходити на курси і я багато вже знаю слів на румунській мові. Я ходжу в румунську школу і у мене є багато подружок.»

(Аліна, 10 років)

«Привіт, мене звати Галя, мені вже майже чотирнадцять років. Приїхала я з Кілії, що на Одещині. Мені дуже подобається в місті Тімішоарі і дуже б хотіла залишитись тут жити. Ходжу в музичну школу і в мене тут з'явилося багато друзів і з нульового класу, і з п'ятого, і навіть з дванадцятого. Мені дуже подобалось ходити на курси румунської мови до гімназії. У нас був вже іспит, здала на високий бал, мене похвалили вчителі. Я хотіла б і надалі ходити на курси.»

(Галина, 13 років)

Спілкуючись з дітьми, розумієш, які вони в нас сильні, цілеспрямовані і витривалі. Адже, не по своїй волі вони покинули свої домівки, своїх друзів, улюблені іграшки та ще багато дорогих для них речей. Як вони намагаються адаптуватися в іншій країні, незважаючи на сум і біль в маленьких сердечках. Нам, дорослим, потрібно брати з них приклад. Нехай нам всім допоможе Бог!

Вивчення іноземної мови це нелегка справа. Це складний і довготривалий процес, який вимагає багато часу та зусиль. Але врешті-решт ці знання збагачують нас духовно, розширюють кругозір, допомагають знайомитися з історією, культурою, звичаями і обрядами інших країн. **Незважаючи на те, що країна-вбивця завдала нам тяжкого горя, ми можемо знайти шляхи для руху вперед і переписати цю історію таким чином, щоб вона принесла нам користь.**

Леся БАЖЕНОВА

Фото авторки

ДНІ І НОЧІ МІСТА СЕРЕТ – XIII-ий випуск культурно-розважального заходу першого стольного міста Молдавського середньовіччя

Серет – 7-9 липня 2023

Коли культурно-розважальні заходи підвищуються до ступеня традиційних подій певної місцевості та у просторі часу переходять у дві цифри, то висновок напрашується тільки таким: задумане влучно відгукнулось у духовних і душевних стремліннях жителів міста і навколишніх поселень, а насамперед молодого покоління.

А мудрим проектуванням директора міського Культурного центру «Міхай Теліман», **пана Йоана Матейчука**, в обопільно-корисному партнерстві з Мерією та Місцевою Радою, представленою у п'ятий раз обраним мером, паном Адріаном Попою, постійно оновлюється плідна традиція необхідного циклічного духовного піднесення громади – **Культурно-розважальний Фестиваль «Дні і ночі міста Серет»**.

До партнерства залучився **Культурний дім студентів Сучави**, в особі відомого нащадка найвідомішого серетського культурного діяча Валеріяна Яноша – Валентина Яноша.

нання фолк-музики у Сереті сягнуло ступення неабиякої майстерності і нині прославляється високою оцінкою публіки.

З відомою буковинською гостеприємністю зустрічали глядачі-слухачі запрошених гостей фестивалю: «Дирекція 5», «ВесКан», «Фує'го», «Дівчата з Ботошан», а також самодіяльні колективи під назвою «МіноріТартс» тобто **Мистецтво меншин**, яке виявили ансамблі **«Квіти Гулії»** та «Змеєній» – ромми із с. Гулія-Сучава та с. Змеу-Яси, ансамбль **«Мала Поляна»** – поляки громади Поляна Мікулуй, ансамбль **«Червона калина»** – українці с. Негостина, ансамбль **«Козачок»** – українці села Балківці, ансамбль **«Коломийка»** – українці м. Серету.

Представники-наставники меншин, окрім етико-звичайної подяки публіці за оплески та організаторам за запрошення, цікаво пояснювали глибоку моральну суть плекання рідної культури – від пошани до переданих їм культурних цінностей предків до сучасних надбань, від виявлення окремішності до гармонізування різноманітності. А таке представлення завжди ефектне: з однієї сторони спонукує публіку відкрити духовну єдиність певного етносу і в тому числі міжетнічні взаємовпливи, а з другої – плекає гідність і гордість молодого покоління бути носієм культури свого роду-етносу, або, як говорить народ, – не пройти без жодного сліду! А пісня і танці яскраво відповідають цьому атрибуту.

Але мене просто зачарували вступні слова негостинської дівчини, член ансамблю **«Червона калина»**, **Андрі Григораши: Ми є золоті діти наших предків, тобто найцінніші їхні нащадки, бо цінимо, шануємо і продовжуємо їхню золоту спадщину!»**.

Поява артистичних колективів етноменшин на сцені завжди створює приємне враження, викликає глибокі емоції. Різноманітність кольорів та форм народних костюмів, специфічна музика, притаманні рухи, дівоча граційність чи віртуозність юнаків – все це виокремлює культурну традицію кожного етносу і водночас гармонізує всіх у постійному поступі як своєї, так і національної культури.

Польські танці, наприклад, чомусь нагадують – бо зберегли – гордість та елегантність салонних танців шляхтичів королівської доби, ромми завжди висвітлюють своєрідні моменти радості життя та непохитну рішучість зберігати свої звичаї, традиції, ритуали.

Українські танці – наче вибухають всією енергією життя, одразу заповнюють емоційно публіку даруючи їй найцінніші прояви української душі у всіх складниках буття нашого роду/народу, від щирої любові, невтомної праці, поваги до ближнього, глибокої віри у Верховну Правду, до непоборної мужності у боротьбі за

свободу, за збереження отчої землі. Найближчим до всього цього є наш Гопак, а цей танець виконують, на мою думку, приблизно всі наші танцювальні колективи. А негостинський ансамбль **«Червона калина»**, наставники Юліан Кідеша та Богдан Попович, створює в цьому напрямку неабияку сприйнятливості.

Чудовим був і виступ місцевого ансамблю **«Коломийка»**, під наставництвом професорки музики **Зірки Янош**, котра подарувала публіці приємний сюрприз, поєднавши українські та румунські танці в одночасний виступ. Солостка цього колективу, учениця **Алесія Фрасинюк**, виконувала на сцені ліричні українські пісні, а танцювальний гурт дівчат, у білих суконках та кольорових жупаниках – стрій що вселяє ідею непорочності дівочої душі, щирого кохання, радості життя, щасливої долі – на сцені виконували відповідні рухи, наче жар-птиці пливли на хвилях вічно бажаної любові. Ансамбль **«Козачок»**, наставником якого є відомий культурний діяч Петро Шойман, це вже доказ, що професійності можна сягнути! І всі отримували щедрі оплески.

Кожний колектив старався перевищити себе у здібностях і гармонійності, у динаміці рухів і в граційності водночас, і це кожному вдавалось на високому рівні.

Для дитячих та молодіжних розваг було розміщено безліч видів сучасних улаштувань, а дорослих приманювали присмаки та аромати буковинських найрізноманітніших кулінарних виробів, бо Буковина з давніх-давен славиться різноманітністю своєї специфічної кулінарії, яка щедро розносить повсюди п'янки аромати.

Але, як кажуть в народі, будь-яке диво триває три дні. На межі неділі з новим тижнем, коло 12 годин ночі, спалахнули над містом Серетом феєрверки або так званий бенгальський вогонь,

яскраве завершення вагомого духовного-душевного свята, а на фоні довгих гучних оплесків усіх учасників читалося радість, задоволення, навіть оптимізм...

*

Я бачив як государі середньовічного Серету потискували руками рукоятки своїх славних мечів і потиху шептали: Не даремно ми гострили вістря нашої зброї!...

А сьогоднішні господарі міста мудро кивають головою, ніби-то у відповідь: Не даремно ми гостримо духовну зброю нашої молоді!...

Євсебій ФРАСИНЮК
Фото автора

Традиційними стали принаймні три напрямки: По-перше – залучення до культурно-спортивного вияву всіх трьох вікових категорій покоління: дітей, молоді та старших, по-друге – відповісти якомога всім артистичним смакам публіки: народні пісні і танці, естрадна музика, поп-музика, по-третє – подарувати і розважальні моменти всім учасникам у заході, так сильно потрібні у цьому насильному часі!..

Турнір по настільному тенісу в спортзалі м. Серету, під назвою **«Кубок міста Серету»**, зібрав учасників різних категорій, які змагались дружньо, але наполегливо, раділи перемогам, переживали поразки, насолоджувались найцікавішими моментами гри.

І знову музично-хореографічний спектакль подарували діти і учні серетських шкіл, після чого виступив колектив **БогіДенс**, наставник **Богдан Попович**.

В черговий раз публіка зустрінула невпинними оплесками гурт **Музичного ательє м. Серету**. Це вже незаперечний доказ постійного артистичного таланту серетян та одночасно – доказ відданості професорів і наставників **Йонела Драгіна та Адріана Енаке** у плеканні таких Божих натхнень. Значну когорту дітей збирало **Ательє креативного писання**, де запрошено було письменника **Косміна Перца**. Виконання

XIII-ий Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії»

Українці разом із представниками інших меншин Румунії роблять важливий внесок у матеріальну та культурну спадщину нашої країни. Народна творчість у всіх її проявах є безцінним скарбом для тих, хто розуміє справжнє значення цієї цінності. Починаючи від звичаїв, пов'язаних із найважливішими моментами року й життям людини, продовжуючи чудовими народними костюмами й закінчуючи піснями, усе це, зібране в букет, потрібно дарувати молодому поколінню, щоб їх ніколи не втратити.

Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії» має на меті заохотити юних учасників намагатися пошукати в «бабусиній скрині з приданим» та відкрити фольклор і традиції, щоб скористатися цією безцінною спадщиною. Сучавський національний коледж ім. Міхая Емінеску в співпраці з Міністерством освіти та Союзом українців Румунії, Сучавська філія, організував XIII-ий випуск цього конкурсу, який зареєстрований у Календарі національних шкільних олімпіад та змагань на 2023 р., ініційований шкільним інспектором Лучією Міжок та координований мною.

Конкурс проходив у трьох розділах:

1. Розділ – Фотографія. Учасники надіслали фотографії до трьох запропонованих тем: * Звичаї та традиції: Релігійні та світські свята (наприклад: Свята Вечеря, колядування, богослужіння, звичаї весілля/хрещення; великодні традиції тощо); * Традиційні предмети (наприклад: автентичні традиційні костюми, посуд, писанки, різні предмети, музичні інструменти, традиційні орнаменти тощо); * Моє село/ моя школа;

2. Розділ – есе Ми цінуємо наші скарби (історія рідного села, легенди про назву села, місця походження українців та періоди їхнього поселення в Румунії, монастирі, вулиці та історичні будинки в громаді, пам'ятники героям, пам'ятники представникам української громади в Румунії; народне

мистецтво: традиційні заняття українців (шиття, прядіння, ткання, в'язання гачком, писанкарство), народні костюми, музичні

інструменти, кулінарні традиції; традиції з нагоди важливих подій у житті громади: хрещення, заручини, весілля, похорон; релігійне життя: релігійні конфесії, українці старокалендарного стилю; особистості української культури: письменники, літературознавці, художники, композитори; внесок укра-

їнської громади в румунську національну спадщину; співжиття між українською меншиною та іншими спільно проживаючими етнічними групами; меншини у третьому тисячолітті; євроінтеграція)

3. Розділ – Презентація звичаю (весілля /

хрещення /похорон /Великдень /Різдво /Святий Андрій/П'ятидесятниця/Новий рік/Святвечір/ пастухи/ ігри, характерні для деяких свят, тощо).

У цьому конкурсі взяли участь майже 200 учасників із п'яти повітів, де проживає українська меншина: Сучава, Ботошани, Марамуреш, Тіміш і Караш-Северін. У святковому залі коледжу була оформлена красива фотовиставка учасників конкурсу, а при вході в будівлю – виставка старовинних традиційних предметів.

У першій частині конкурсу відбулася презентація есе із зображеннями в power-point під назвою «Ми цінуємо наші скарби» з дотриманням тем, запропонованих у регламенті. Особливо вирізнявся учень Іоан Герман із Сучавської Православної Духовної Семінарії «Митрополит Дософтей», оригінальним представленням своєї теми. Він розповів про молодого українського поета Андрія Любки, який активно займається благодійними акціями зі збору коштів на підтримку бійців на східному фронті України. «Тому що це напевно один з небагатьох письменників, який своєю творчістю зміг запалити у мені вогонь та пристрасть до сучасної літератури. Не так давно я дізнався, що існує такий поет. Шукаючи вірші сучасних поетів, я зупинився на прекрасному творі, на мою думку, вірші «Ти прокинешся зранку і скажеш». Вірш сповнений емоційністю, як і жартом, любов'ю і неминучою смертю. вико-

ристовуючи різноманітні художні засоби, автор вдало передає всю глибину, насиченість та філософію твору. Саме цей вірш я декламував цього року на конкурсі «Декламування української поезії», де здобув перше місце. Андрій Любка для мене – це новий рівень пізнання української повсякденності та культури. Впродовж всього свого життя написав чимало творів, випустив багато книг на різні теми. Романи та вірші Андрія Любки проникають глибоко, до самісінької людської душі. Думаю, що він і надалі буде радувати нас, читачів, своєю творчістю. Я особисто чекаю з нетерпінням нових шедеврів.», сказав Іоан Герман для Все-світньої Служби Радіо Румунія.

Міхасла Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

(Закінчення на 16 стор.)

У КЛУЖІ ПРОЙШОВ ЗАХІД «770 РОКІВ ВІД ЧАСУ КОРОНАЦІЇ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО»

Клузька філія Союзу українців Румунії, у партнерстві зі спеціалізацією «Українська мова та література» Університету імені Бабеша-Бойоя, провела культурно-науковий захід «770 років від часу коронації Данила Романовича Галицького (1253 р.)».

З вітальним словом виступив голова філії, проф. д-р Іван Гербіл, який подякував учасникам за позитивну відповідь на запрошення, продовживши презентацію першого повідомлення «Король Данило: найвеличніший король Русі». Період правління Данила Романовича (нар. 1201 – пом. 1264) представляв собою добу найбільшого економічного, культурного та політичного підйому Русі. Відомий в історіографії як король Русі (1253-1264), галицький князь (1205-1206, 1211-1212, 1230-1232, 1233-1234, 1238-1264), володимирський князь (1205-1208; 1215- 1238), київський великий князь (1239-1241), Данило Романович – син великого київського князя Романа II Мстиславича та доньки візантійського імператора Ісаака II Ангела, Анни.

Серед його походів – битва на Калці (1223) проти монголів, де він був поранений, битви за Київський престол і Волино-Галицьке князівство, багато перемог над Золотою Ордою, якими він звільнив міста Кременець, Луцьк, Володимир, Возвезягель, Поділля та багато територій, розташованих вздовж річок Буг, Случі, Тетерів та інші. Слід підкреслити, що він воював проти монголів, укладав союзи з Римом, Тевтонським орденом і сусідніми монархіями, намагаючись створити європейську антимонгольську коаліцію. Сподіваючись на допомогу західних країн, він прийняв королівську корону від папи Інокентія IV у 1253 році.

Ансамбль «Червона калина» з Негостини, під керівництвом Юліана Кідеші, представляв українську меншину на Фестивалі-конкурсі національних меншин «Свято Дельти», який відбувся 9-11 червня, вигравши приз за хореографію. Транспортні витрати колективу були покриті Сучавською філією СУР. Захід був організований Сулінською місцевою радою, Сулінською мерією у співпраці із Сулінським будинком культури, за фінансової підтримки Міністерства культури.

У заході взяли участь дванадцять художніх колективів з різних регіонів Румунії: «Канлар» – Демократичний союз турецьких татар-мусульман Румунії – Кобадін повіту Констанца (татари) під керівництвом Айліс Моламет, Пхарліпен – Партія Ромів – Тульча, (роми) хореограф Юліан Одіке та координаторка Нікуліна Йосіф, Туна – Турецький демократичний союз Румунії – Тульча, (турки) координатор Нуртен Махмуді, Червона калина – СУР – Негостина Сучавського повіту, (українці), Фанфара Трансиль-

Також король Данило Романович зводив міста Холм, Львів, Данилів, Стейк і відбудував Дорогоцин (сьогодні в Польщі).

З 2003 року існує орден Данила Галицького.

Далі відбувся перегляд документального фільму про життя та військову діяльність Короля Данила. Ольга Сенишин розповіла присутнім про міфи, пов'язані з королем Данилом, розвіяні останніми археологічними,

лінгвістичними, історичними дослідженнями тощо, серед яких найбільш вкоріненим є міф про титул короля Данила Галицького, абсолютно хибний титул, нав'язаний радянською історіографією: Данило I був не тільки королем Галицького чи Волинського князівства, але він був королем величезної Русі (Київської Русі). Велика кількість особливо цікавої інформації про період Раннього Середньовіччя та роль, яку відіграв Данило I на європейській політичній та економічній арені, захопила гостей, які висловили надію на організацію подібних заходів у майбутньому.

АНСАМБЛЬ «ЧЕРВОНА КАЛИНА» ВЗЯВ УЧАСТЬ У ФЕСТИВАЛІ «СВЯТО ДЕЛЬТИ»

ванія – Августін Бена – Куджир, (роми) координатор Міхай Гелан, Борсіка – Дитячий палац ім. Мірчі Чуки (угорці), координатор Розалія Антал, Гіочел де ла Лункавіца – Лункавіца Тульчанського повіту (болгари), хореограф – Кетелін Танесуйка, координаторка – Габріела Мангюк, Алтона – Асоціація «Алтона Серна» з Тульчанського повіту (мегленорумуни), координаторка – Андрея Танур, Артеміда – Грецька громада

Суліни (греки), координаторка – Анжеліка Неранзі, Перва Зоря – СУР – Суліна (українці), координаторка – Марія Крیمські, Схід – Російська липованська громада Суліни, координатор – Віктор Сараєв, Доброджанка – будинок культури Суліна (росіяни-ліпованці), хореограф Роман Жора, координаторка – Флорентіна Дунаєва.

До складу журі фестивалю увійшли відомі фахівці в цій галузі: Штефан Коман – майстер-хореограф, викладач Дитячого палацу Тульчі, генеральний секретар CIOFF RO, віце-президент Асоціації хореографів Румунії –

голова журі, Оана Крецулеску – телепродюсер, Румунське телебачення, Оана Петріца – виконавчий президент Національної асоціації культурних центрів Румунії, Юліан Візауер – директор Повітового управління культури Тульчі, Нелу Сергій – режисер, актор театру, кіно і телебачення.

Одна з учасниць, Цезарина Григорчук, учениця 6-го класу та учасниця ансамблю з Негостини, була глибоко вражена цією поїздкою та красою місцевості, яку вона ніколи раніше не відвідувала: «Фестиваль-конкурс у Суліні був надзвичайним досвідом. Хоча я дуже хвилювалася, було дуже приємно танцювати перед такою великою публікою. Ми були нагороджені оплесками та вдячністю, які заохочували нас показати себе з найкращої сторони. Ця поїздка була для нас також цікавою подорожжю, оскільки ми вперше відвідали дельту Дунаю. Я ніколи не могла собі уявити, наскільки красиві місця в Румунії. У мене залишилися чудові, незабутні спогади.»

У свою чергу, координатор ансамблю Юліан Петро Кідеша вдячний Союзу українців Румунії за підтримку, надану в культурній діяльності колективу.

Фестиваль «Свято Дельти», який цього року відбувся вже в 21-е, є єдиним міжетнічним фольклорним заходом у цьому регіоні, який сприяє значному збільшенню кількості туристів, які відвідують Суліну в цей період.

Основною метою фестивалю є відкриття та просування танцювальних та вокальних ансамблів, що сприяє збереженню специфічних традицій кожної меншини. Культурно-мистецький захід присвячений захисту та полегшенню доступу до нематеріальної культурної спадщини шляхом розвитку навичок спілкування за допомогою музики.

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

(Продовження з 3 стор.)

На момент їх розподілу будуть проведені необхідні структурні зміни для створення в усіх сільських відділках поліції підрозділів патрулювання та оперативного реагування на екстренні події. Вони забезпечуватимуть конкретні заходи, пов'язані з втручанням у події, в той час як співробітники сільських відділків поліції займатимуться конкретними проблемами мешканців та їхніми скаргами.

Крім того, з метою створення атмосфери безпеки для мешканців зазначеного села планується створення спільних патрулів поліції та жандармерії для посилення охорони громадського порядку на основі внутрішнього розпорядку, що регулює виконання комплексних заходів з охорони громадського порядку.

УЧАСТЬ У ЗАХОДАХ

Як депутат Парламенту Румунії, як голова Союзу українців Румунії та як спікер першої панельної сесії «Міжрегіональне економічне партнерство: інструменти та можливості активізації» Українсько-румунсько-молдовського бізнес-форуму в Чернівцях, Микола Мирослав Петрецький привернув увагу аудиторії на важливу роль Румунії у підтримці української держави, яка потерпає від війни, Румунія будучи однією з перших країн, які засудили російську агресію проти України та є одним з найбільших і найважливіших центрів прихистку біженців.

Водночас, він наголосив на важливості адміністративного партнерства та висловив переконання, що як Україна, так і Республіка

Молдова з часом стануть членами Європейського Союзу та НАТО, запевнивши у своїй підтримці та підтримці Союзу українців Румунії всіх проєктів, які будуть впроваджуватися в майбутньому.

Микола Мирослав Петрецький згадав про ефективну співпрацю Союзу українців Румунії з українськими місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування і наголосив на постійній підтримці СУР під час війни в сусідній країні, з наголосом на відновленні постраждалого економічного сектору.

Під час міжнародного заходу, організованого Чернівецькою обласною військовою адміністрацією, Чернівецькою обласною Радою, Чернівецькою міською радою, Чернівецькою торгово-промисловою палатою разом з іншими важливими стратегічними партнерами, були обговорені питання співпраці в економічній, культурній та освітній сферах, реалізації спільних проєктів та ініціатив, а також визначення та створення міжрегіональних економічних та інвестиційних партнерств між трьома країнами.

Миколу Мирослава Петрецького у Чернівцях супроводжували представники СУР: генеральний секретар Ірина-Люба Горват, перший заступник голови Василь Пасенчук, перший заступник голови Богдан Мойсей, перший заступник голови Віктор Семчук заступник голови Віктор Григорчук, радники Олександр Мочернак та Фабіан Попович, голова Сігету-Мармацької організації Михайло Лаурук, а також понад 30 представників бізнесу з повітів Марамуреш, Сучава, Ботошани, Сату-Маре, Яси, Караш-Северін, Тіміш та з Бухареста.

УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКО-МОЛДОВСЬКИЙ БІЗНЕС-ФОРУМ У ЧЕРНІВЦЯХ

(Продовження з 7 стор.)

Першу сесію «Міжрегіональне економічне партнерство: інструменти та можливості активізації» модерував заступник голови обласної ради Михайло Павлюк. Серед її учасників – Альберто Фернандес-Дієз – керівник торгово-економічного відділу (Представництво Європейського Союзу в Україні), Ігор Прокопчук – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії, Марко Шевченко – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Молдова, Александру Віктор Мікула – Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні, Валеріу Ківер – Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Молдова в Україні, Микола Мирослав Петрецький – депутат Парламенту Румунії, голова Союзу українців Румунії.

У своїй промові депутат української громади Румунії, голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький наголосив на зусиллях уряду щодо узгодження румун-

ського законодавства з європейським, щоб знайти найкращі шляхи залучення студентів українців до румунської державної освіти, залучення біженців з України до державних та приватних підприємств та установ Румунії. Наразі досягнуто багато позитивних результатів, багато українських дітей навчається в наших школах з можливістю продовжити навчання на факультетах Румунії. Ми не зупиняємося на цьому, ми продовжуємо діяльність, поки не отримаємо бажаних результатів.

У рамках Українсько-румунсько-молдовського бізнес-форуму була підписана угода про співпрацю

між Благодійним фондом «Супільні ресурси та ініціативи» (Україна) і Союзом українців Румунії. Наші спільні заходи вже мають свою окрему історію, проте інтенсивність нашої співпраці в останній період визначила потребу в підписанні угоди про подальшу співпрацю у різних напрямках спільного інтересу, – зазначив Микола Мирослав Петрецький.

Відбулася тристороння румунсько-українсько-молдовська робоча зустріч з питань тристороннього партнерства шляхом залучення безповоротних європейських коштів. Голови делегацій, а також представники місцевої влади, представили інформацію щодо досягнутого на сьогодні та заходів, які запропоновано вжити найближчим часом.

Наприкінці навчального року Сучавська філія СУР принесла учням трохи радості

Навчальний процес доповнюється позакласними заходами, які сприяють розвитку особистості та приємній організації вільного часу. Екскурсії – це можливості для пізнання, які сприяють безпосередньому контакту з навколишнім світом, з мальовничими природними пейзажами та історичними місцями, виховують бажання подорожувати з метою пізнання, здобувати нову інформацію власними силами, дотримуючись встановленої програми, в якій мислення пов'язане з реальністю, що дає змогу зрозуміти певні теоретичні аспекти. Підвищується інтерес учнів до навчання, а екскурсії роблять важливий внесок у розширення географічного кругозору, маючи багаторазове значення для інформування та навчання дітей. Союз Українців Румунії надає великого значення навчанню українсько рідною мовою, тому впродовж навчального року оперативно реагував на всі звернення в цьому напрямку. Понад 200 учнів із Сучавського повіту побували в поїздках організованих за підтримки Сучавської філії СУР.

«Міжкультурність і природа» – під такою назвою відбулася тематична поїздка групи з 45 учнів, які вивчають українську мову, та п'яťох супроводжуючих учителів Шербівської школи Сучавського повіту.

За підтримки голови СУР Миколи Мирослава Петрецького, голови Сучавської філії Іллі Саучука та за ініціативи проф. Аліни Мазуряк голови СУРу с. Шербівці, у співпраці з школою, в особі директорки Сільвії Бойчук, діти отримали одне із найприємніших і багатих вражень.

Тематична подорож стала незабутньою, з казковим маршрутом, який розпочався в Сучаві та продовжився до Тиргу-Нямц, Кеїле Біказулуй, Червоного озера, монастиря Петру Воде, природного парку Венеторі-Нямц і монастиря Нямц. Учні школи надзвичайно захопилися прогулянкою на човні по Червоному озеру, де вони дізналися про захоплюючі легенди та історії цих місць.

Момент зустрічі зі стадом зубрів у заповіднику Венеторі – Нямц став унікальним, який діти запам'ятають назавжди. Чудова панорама міста Пятра-Нямц, яка відкривалася з гондоли, зачарувала. Крім того, діти переживали моменти, наповнені духовністю, складаючи молитву біля мощів святого Благодетельного Паїсія з Нямця, сина України та духовного батька Молдови, слави православного чернецтва та святого ігумена Нямцівського монастиря. Цей релікварій знаходиться поруч із мощами Невідомого святого.

Місця вражаючої пейзажної краси та культурного інтересу принесли дітям радість ознайомлення з природою та місцевими традиціями у позакласній діяльності, яка розкриває в них потяг до знань.

Учні восьмирічної школи із села Калінешти Купаренку здійснили незабутню поїздку до Трансільванії під керівництвом вчителів Лоредани Миндрештяну, Йонуца Мартинюка та Елени Козмей.

У період 4 – 5 червня група з 33 школярів та супроводжуючих їх вчителів здійснила подорож за маршрутом Сучава – Кимпулунг Молдовенеск – Ватра Дорней – Перевал Тіхуца – Клуж – Турда – Тиргу Муреш – Сучава. Неймовірним досвідом для дітей стало відвідування «Замку Дракули» в горах Биргеулуй. У Турді учні спустилися в соляну копальню, одну з найдивовижні-

ших в Румунії і у світі, яка вразила їх своєю величиною. У місті Тиргу Муреш відвідали найбільший зоопарк країни, площею 20 гектарів, де побачили близько 100 видів звірів і птахів з усього світу. Дводенна екскурсія принесла дітям багато радості і подарувала багато незабутніх спогадів.

Підтримка Сучавської філії СУР та ініціатива викладачки Антонети Крайнічук дали можливість 72 учням українських філологічних класів Серетського коледжу ім. Лацку Воде у супроводі 7 викладачів взяти участь у подорожі, яка викликала багато ентузіазму.

Екскурсія була започаткована під час «зеленого тижня» і стала можливою завдяки особливим стосункам, які голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук, шкільний інспектор для української меншини, має з усіма школами повіту, знаючи їхні потреби та пропонуючи їм необхідну підтримку.

Перша зупинка дітей була біля «Лілійного озера» в Іпотештах, повіт Ботошани, посеред старого лісу, вражає видовищем, особливо під час цвітіння, і є невід'ємною частиною меморіалу Іпотешти разом із меморіальним будинком Міхая Емінеску та церквою сім'ї Еміновичів. Подорож продовжилася до Ботанічного саду в Ясах, де учні милувалися, відповідно до теми подорожі, сотнями видів рослин. «Місто семи пагорбів» викликало насолоду для учасників, які не пропустили відвідати Pallas Mall, на обід.

Це був не єдиний випадок, коли учні філологічно-українських класів у Сереті мали захоплюючі враження поза звичним освітнім простором. У березні, під час тижня «інакша школа», 40 учнів IX-X класів і чотири вчителі взяли участь у подібній поїздки, відвідавши Палац культури, Етнографічний музей та Музей історії в Ясах. Таким чином, усі учні українських філологічних класів із Серету взяли участь у поїздках за принципом рівних можливостей.

Група з 15 учнів і супроводжуючі вчителі школи «Іон Афлорей» із с. Ізвоареле Сучевай провела незабутній день. Директор школи, Крізантема Александру, виступила з ініціативою організувати тематичну екскурсію «Прогулянка Ясами», запропонувавши учням 7-го класу, радість, яку рідко можна побачити на дитячому обличчі. Під час походу діти зупинилися біля Липи Емінеску в парку Копоу, помилувалися красою та розмаїттям квітів у Ботанічному саду, відвідали Музей Митрополії Молдови та Буковини, були зачаровані торговим центром Pallas Mall і зупинилися в Палаці Александру Йоана Кузи в Руджіносі.

«Тисячі подяк Союзу Українців Румунії за незабутні враження для учнів школи «Іон Афлорей», с. Ізвоареле Сучевай. Для більшості з них це була нагода відвідати вперше колишню столицю Молдови. Окрім відвіданих визначних пам'яток, наші учні були в захваті від вистав, присвячених Дню захисту дітей, організованих у парку Копоу, а також від красивих артезіанських фонтанів біля Палацу культури. Зі щирістю діти визнали, що це була гарна нагода пізнати частинку історії, краси та чудових місць нашої дорогої Молдови», – сказала координаторка, викладачка Крізантема Александру.

Міхаєла Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

«Куда нас ведут?»

(Спогад про мого тата)

Таке запитання вирвалося з уст мого тата, коли находився на фронті, під Одесою.

Про тата чомусь я ще ні раз не писала, хоч він вартий цього. Сам також дуже любив розповідати. Коли, бувало, повертався звідкільсь, куди подорожував (на ярмарок, в гірські села дров купувати або до Мангалії пшениці пристарати під час голоду), то благав маму, щоб та вислухала усі його пригоди від початку аж до кінця. Подеколи мама вже втрачала терпеливість, або не дуже мала часу до слухання і просила, щоб тато скорочував розповідь (бо цікавив особливо її кінець), але це ніяк не було йому по душі, гнівався і навіть переставав говорити. Мама змушена була підкорятися його волі і часом навіть перепрошувати, бо її, котра нікуди не виходила з дому, таки кортіло щось нове почути.

Продовжував так робити тато і тоді, коли вже мами не стало. Я любила слухати і це тішило його, але моя сестра, котра вічно бідкалася, що її не стає часу ще й байки слухати, не рас ставала проти. Як тільки увиходила до хати, тато переривав нашу бесіду і продовжував, вже коли сестра виходила знову надвір. Вона навіть не знала про наш маленький секрет. (Розуміється, тепер вона кається і часто просить, щоб я розповідала про все, що мені ще запам'яталося. Доповнює й сама ще багато з того, що збереглося їй в пам'яті.)

Для мене найцікавішими були татові спогади про війну. Мені було приємно слухати, бо йому пощастило вижити й повернутися здоровим додому. Але про його тяжкі переживання кортіло знати чимбільше. Я ніколи не зупиняла тата, навіть і тоді, коли він забувався і наново розповідав про ту саму пригоду. Щоправда, у нього таки був талант до розповідей та описувань. Шкода, дуже шкода, що ніколи нам не спадало на думку, що годилося би хоч дещо записати як для нас, (пам'ять слабшає, спадає), так і для внуків. Вони не раз нарікають на таку недбайливість. Надолужити тепер можна дуже мало, хоч вони не перестають заставляти нас до таких спроб. То ж однією з них могли би стати й сьогоднішні мої нотатки.

Пишу про часи, коли тато знаходився на східнім фронті в 1941-1942 рр., але не брав участі у боях, він був коло коней, тому ніколи не переставав дякувати Господеві, що подарував йому добру долю.

До коней тата призначили, коли хтось із командирів дізнався, що вмів і любить худобу доглядати. Йому доручили служити біля коней, які тягнули канони. Це означало: не бути на фронті, тут менш небезпечно, робить те, що вмів та любив, мав більше свободи. (Між перевагами було й те, що міг

навіть добиратися до найближчого села, щоб черевики полагодити. Так минуло понад два роки.)

Одного разу, коли коні паслися біля широкого лану з достиглою пшеницею, перед татовими очима появилися три постаті незнайомих людей, які прямували кудись,

але не польовою дорогою, а просто ланом. Це найперше здивувало його. Друге – то був їхній одяг. Із цього зрозумів, що двоє молодих чоловіків, у цивільному одязі та з рушницями в руках, супроводжують того, що йшов посередині, віком десь на два десятки років

старшого. Цей чоловік був напівроздягнений: без свити, лише в сорочці та з непокритою опущеною головою. Татові стало ясно, що ту людину ведуть на смерть.

Він так пожалів засудженого і так захотів хоч чимось полегшити його душу, що подумав заговорити до нього по-українськи. Коли ескорт наблизився, тато звернувся теплим голосом, щоб засуджений відчув його співчуття – як до українця від українця. Чоловік, підняв голову і сумно поглянув на тата, але не промовив ні слова. До речі, ніхто з них не чекав на якусь відповідь, бо її в той момент не було.

Далі тато вже не дивився в той напрямок, куди вели українця, але скоро повітря розітнув постріл. Тато знайшов силу подивитися, але нікого вже не було видно. Зникли десь і партизани. Лан пшениці й далі байдуже колихав свої повні колоски.

Але все таки були очі, які бачили сцену, були й вуха, які почули, що тато звернувся до ворога по-приятельськи та ще й на його рідній мові. Той хтось не забарився замелдувати про це командирам. Вирок був дуже строгий: *«Якщо почуєте ще раз щось подібне, маєте право застрілити без жодного попередження»*. Про це мій батько дізнався від камарада, який також дуже любив коней. Той самий додавав уже на другий день: *«Я бачив власними очима ім'я Николая Чернівцяна між тими, кого відправлять на передову, раджу тобі попросити кілька днів урльору»*.

Тато подякував за добру пораду і на другий день написав просьбу, що має велику потребу побути кілька днів дома, бо мати паралізована. (На жаль, причина не була видуманою, бо моя баба Тетяна незадовго й померла.) Коли командир збирався підписувати відпустку, кілька секунд ще повагався і сказав, що потрібно би перевірити, чи татове ім'я не на списку для фронту. Та чомусь цього не зробив, а лише махнув рукою, що означало: *«Але хай на цей раз буде й так!»* (Подумати, на якій тоненькій ниточці висить подеколи доля людини!...)

Проте відпустка таки дуже стала у пригоді, бо так удалося моєму татові уникнути фронту, куди вже ніколи не повернувся. Бо на той час (в 1942-ому році) село Балківці було заражене тифом. Тому власті повідомили, що солдат не може виїжджати із села.

Захворіло тоді дуже багато чоловіків, між ними і тато та його батько, тобто мій дід Олександр. Хворих було так багато, що вже не було місця в лікарнях. Тому імпровізували шпиталь в класах школи. Але вижити вдалося здебільшого молодшим. Коли тато трішки відійшов від дуже високої гарячки і запитав де його неньо, лікарі побоялися повідомити правду і сказали, що той був перенесений в інший клас. Хоч тато був молодий, мав 39 років, вижив і він дуже тяжко. Дістати відпустку з фронту і мало не вмерти дома від тифу – також велика пригода в житті мого тата.

Але виходить, що Господь любив його і подарував довге і здорове життя, бо прожив 91 рік. Тішився своїми двома доньками та дочекався потіхи стати дідом і прадідом.

Валерія ШОВКАЛЮК

Фото авторки

«Благодійний фонд Mark Benevolent Fund»

Благодійний фонд Марка є зареєстрованою благодійною організацією, яка виникла в 1868 році за пропозицією преподобного Джорджа Реймонда Портала, великого магістра Марко. Його погляди на благодійність були набагато радикальнішими та прогресивнішими, ніж загальне мислення того часу. Він вважав, що для того, щоб благодійність була ефективною, вона повинна здійснюватися швидко і без бюрократичних формальностей, характерних для інших благодійних організацій. Для нього була неправильно будь-яка затримка в наданні допомоги тим, хто її потребує, і його влас-

ний латинський тег «Bis dat qui cito dat» – «Той дає двічі, хто дає швидко» – став і досі є основним напрямком MBF.

Цей давній фонд діє та активно допомагає у багатьох країнах світу. Винятком не стала і Румунія. MBF веде свою діяльність як у Бухаресті, так і у Тімішоарі, а саме співпрацюючи із Союзом українців Румунії, філія Тіміш. Розуміючи, що СУР опікується як багаточисельною громадою етнічних українців, так і українців, які тікають від війни в Україні, фонд фінансує різноманітні проекти та нематеріальні потреби забезпечення.

Так як СУР веде освітницьку діяльність, організувавши для українців курси румунської та англійської мов, навчальні гуртки для дітей, то неабияким подарунком від MBF стала інтерактивна дошка. Адже мультимедійна дошка – це універсальний технічний засіб візуальної комунікації і навчання, в якому поєднуються характеристики звичайної дошки і новітніх комп'ютерних технологій. З її допомогою не просто відображається те, що відбувається на комп'ютері, а здійснюється двосторонній взаємозв'язок між учителем і комп'ютером. За певних умов це може бути і тристороння взаємодія – учитель, учень і комп'ютер. Це дуже необхідний девайс для плідної роботи дітей і дорослих. Також для сучасного навчання фонд подарував ноутбуки, які незамінні для освоєння та наглядності матеріалу. А ще ці ноутбуки українські діти використовують для онлайн навчання.

Разом із СУР фонд MBF організував чимало різноманітних екскурсій. Найвизначнішою з них була поїздка до термальних джерел Беїле Фелікс, що у повіті Бігор. Дорослі та діти три дні насолоджувалися цілющими властивостями унікальних джерел, що були відомі людям з початку тисячоліть. Діти купалися у басейнах з теплою цілющою водою та бавилися на водних гірках, а батьки насолоджувалися мінеральними і термальними водами з радоновим, содовим, сульфатним і натрієвим складом. Температура води в басейнах досягає 32-49° С.

Найвизначнішим проектом фонду MBF став дитячий клуб «Фаворит», де мені пощастило працювати. Це заклад у форматі ігрової кімнати для українських дітей віком від 1,5 до 10 років, де є все необхідне для веселого та корисного проведення часу. Це і майданчик з будиночками та гойдалками для зовсім маленьких відвідувачів з їхніми батьками, і тарзанка, і батут, й інтерактивний проєктор для перегляду мультфільмів, і кімната з комп'ютерними іграми для дорослішої малечі, самокати та безліч іграшок. Але дозволяє не обмежуватися лише забавами. Ми з дітками малюємо, співаємо, вивчаємо англійську та румунську мови. У нашому клубі вони спілкуються між собою рідною мовою, товаришують, а найменші соціалізуються та звикають до колективу. Для батьків, які залишають своїх дітей – це шанс вирішити якісь особисті справи або попрацювати. Все це для українців MBF надає абсолютно безкоштовно, включаючи комплексні обіди, адаптовані під дитяче харчування. Клуб завжди підтримував своєю увагою місцевий представник фонду Алін Битя. А от у квітні до нас завітала делегація від MBF з Англії. Своєю присутністю нас порадували Дерек Томас, відповідальний Mark Benevolent Found Велика Британія для Румунії, Крістіан Міхуцой, президент Асоціації MBF Румунії, Джеральд Лейн та Лайн Колкуоун, члени Асоціації MBF Румунії.

Це була неймовірна подія для дитячого клубу «Фаворит». Ми готувалися до зустрічі делегатів декілька тижнів. Адже кожна дитина хотіла подякувати за нагоду проводити дозвілля так весело та корисно. Тож всі підготували віршики на румунській мові, вивчили декілька пісень. Також ми підготували майстер-клас дитячих виробів для дорогих гостей. Нас прийшли підтримати наші друзі із СУР філія Тіміш, голова Юрій Глеба, який завжди турбується та перей-

мається потребами українців, та комітет: Міхаєла Бумбук, Сорін Шпілка, Біянка Гінда. Запрошеними гостями стали дітки із курсів румунської мови при шкільному інспектораті та їхня викладачка, професорка Іонела Кващук. Делегати Асоціації MBF Румунії були так розчулені дитячими виступами, що пообіцяли навідати нас через

Анна ЗАБЛОЦЬКА
фото ваторки

(Закінчення на 15 стор.)

Старість та самотність

Священний Синод Румунської Православної Церкви вирішив, щоб 2023 рік був оголошений Роком людей похилого віку, щоб наша церква звертала більше уваги старшим людям, які належать до наших парафій. Наша церква завжди дбала про людей похилого віку, малозабезпечених, убогих або самотніх людей. Цього року більше говориться про роль, яку має священник у парафії, а саме служити і ставати на поміч тим, які є безпомічними. Відомий той факт, що ані церква, ані інші установи не можуть врятувати всіх людей, які терплять від різних недостатків або від самотності, але можуть трохи потішити та полегшити життя тих, які колись, у свою чергу, були молодими, працьовитими та при силі.

Після вступу Румунії до Європейського Союзу, велика кількість нашої молоді поїхала до західних держав у пошуку кращої роботи, щоб поліпшити життя своїх сімей. Одні з них працювали певний час за кордоном, а інші залишились там назавжди. Еміграція наших людей має і переваги, але і недоліки: доброю частиною є той факт, що вони поліпшили своє матеріальне життя, а недоліком є той факт, що вони покинули свою рідну хату та залишили своїх стареньких батьків та родичів самих та немічних.

Українська Православна Церква, через священників парафії та через своїх вірників, приходить на допомогу тим, які не мають допомоги.

Існують три місії священника у цьому сенсі:

– місія навчання. Парох повинен відвідувати та навчати того, який є стареньким та самотнім. Старість означає хвороби, тілесні боління, яких зазнає у певний час і той найбільш здоровий з-поміж нас. Дуже важливо є щоб у своїй старості людина не загубила свою надію в Бога, вірила, що ми ніколи не є самими, що єдина

дорога до неба, яку нам показав Христос, є хресна дорога. Священник є той, який має навчати і підкріпляти людину Божими науками.

– сакраментальна місія, через яку священник дбає про те, щоб старенькі та немічні віруючі частіше сповідались і причащались, або тоді, коли вони бажають цього. Також і молитва над головою хворого приносить йому багато сили та радості. Наші предки мали таку говірку, що «молитва крізь камінь проходить». Молитва та Святі Тайни мають силу підкріпити та радувати немічних.

– соціальна місія, через яку духовник разом з віруючими допомагає матеріальними речами тим, кому потрібно. Відомо, що наші батьки, після довгих років праці, на жаль, мають малі пенсії, яких інколи не вистачає навіть на ліки. У таких ситуаціях треба допомагати людям і матеріально. Цю поміч треба зробити скромно, щоб не понизити нікого, та без ніякої реклами в інтернеті.

Ми навели лише кілька прикладів того, як наша церква допомагає віруючим похилого віку та самотнім, щоб сповняти свою місію тут, на землі.

Отець Іван ЮРЧА

Благодійний фонд Mark Benevolent Fund

(Продовження з 14 стор.)

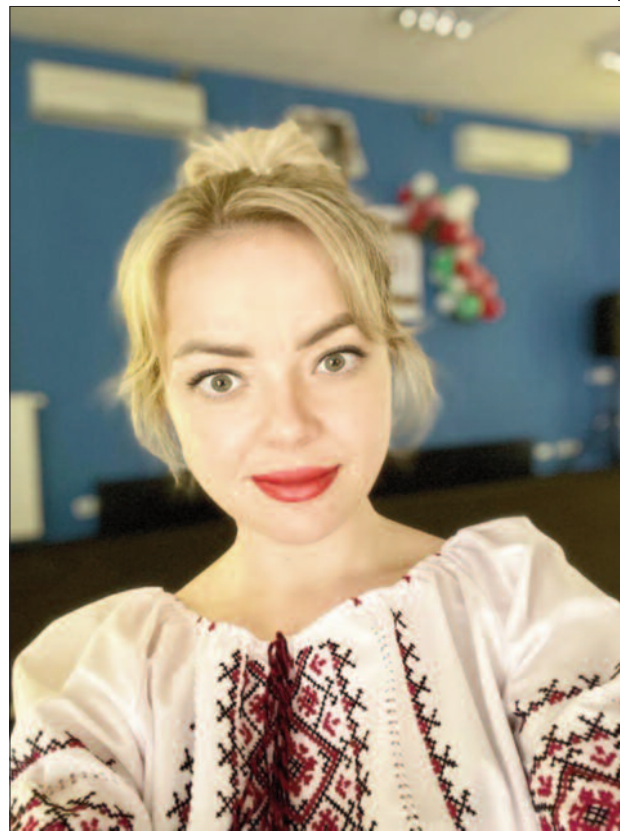
декілька місяців. Також представники фонду висловили свою глибоку підтримку українському народу, а особливо дітям, яким довелося пережити жахиття війни, адже вони повинні мати щасливе дитинство. Тож Асоціація MBF Румунії буде і

надалі допомагати та підтримувати українців. Після чудового виступу дітки отримали подарунки та смаколики, від чого звісно були у захваті. А представники Асоціації MBF Румунії залюбки спілкувалися з батьками, переймалися історією кожної сім'ї.

Увечері цього ж дня делегати фонду MBF були запрошені до будинку Союзу українців Румунії філії Тіміш, де підготували для них українську вечерю та концертну програму. Дерек Томас, відповідальний Mark Benevolent Found Велика Британія для Румунії, Крістіан Міхуцою, президент Асоціації MBF Румунії, Джеральд Лейн та Лаін Колкуоун, члени Асоціації MBF Румунії були задоволені, що багато українців прийшли з ними поспілкуватися, поспівати українських пісень та скуштувати традиційних страв. Вечір видався неймовірно душевним, були сказані теплі слова подяки за підтримку паном Юрієм Глебою, Міхаєлою Бумбук. Що-що, а вітати гостей наші люди вміють: і пригостити, і пісню заспівати, і словом зігрити, і сувенірів подарувати.

Так як люди віруючі делегати Асоціації MBF Румунії захотіли відвідати українську церкву. У неділю зранку англійські гості відстояли службу, познайомилися з українським священником, побачивши, що українці не перестають молитися навіть у такі склад-

ні часи. Тож хочу подякувати за неоціненну підтримку та допомогу Асоціації MBF Румунії, ваша турбота неймовірно важлива та необхідна для нас, а ваш вклад в розвиток наших дітей - неоціненний.

XIII-ий Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії»

(Продовження з 9 стор.)

Учні Палтінської школи Сучавського повіту, під керівництвом вчительок Констянтини Бурсук та Елени Саучук, підготували демонстраційний майстер-клас писанкарства, показавши журі та присутнім усі етапи роботи.

Танцювальний колектив «Червона калина» з Негостини під керівництвом Юліана Кідеша зачарував присутніх своєю енергією та подарував глядачам хвилину радості та веселості. Гурт «Гуцули з Арджелу» під керівництвом викладачки Черасели Чорней представив частину традиційного весілля «Сватання молодії дівчини», а «Гуцули з Бродини», координовані викладачкою Віорікою Коняк, танцювали і співали старовинні пісні. Гурт «Соколята» з Вишньої Рівни, повіту Марамуреш, під керівництвом викладачки Мар'яни Клемковіч, представив уривок з весільного обряду, а саме – плетіння вінка для нареченої. Група учнів з Калинешт Купаренку, під керівництвом викладачки

Лоредани Мендріштяну представила великодні звичаї, принісши перед журів велекодній кошик. Радівецький гурт «Буковинка» підняв глядачів на ноги гуцульським танцем та переконав членів журі, що вартий першої відзнаки. Ліцей ім. Юлії Хаждеу з Лугожу представляла група учнів під керівництвом викладачки Віолети Манзур, яка інсценувала сповнений емоцій і драматизму фрагмент з поеми Тараса Шевченка «Катерина». Маленький Стефан Юліан Мадяр, учень підготовчого класу Національного сучавського коледжу ім. Міхая Емінеску, координатором якого є викладачка Лучія Міжок, сміливо запитав, чи приймають колядку, а Кріна Марія Лоба, учениця 6-го класу школи з Палтіну, координатором якої є викладачка Костянтина Бурсук, представила глядачам

традиційну гуцульську пісню. Паула Чорнодоля, учениця 9-го класу Сучавського художнього коледжу ім. Чіпріана Порумбеску, виконала дві традиційні весільні пісні вокально та на саксофоні.

На заході був присутній заступник генерального шкільного інспектора Петру Кречун, який високо оцінив мистецьку та культурну діяльність українців повіту Сучава. Інспектор з української мови Ілля Саучук наголосив на важливості організації цього конкурсу, який ставить на першому місці автентичний місцевий український фольклор, і подякував депутату Миколі Мирославу Петрецькому за постійну підтримку діяльності, пов'язаної з навчанням української рідної мови. Лоредана Міхаєла Чейка, шкільний інспектор, захопилася автентичністю мистецьких моментів, представлених на конкурсі, і привітала учасників та їхніх координаторів. Директор Сучавського національного коледжу ім. Міхая Емінеску. Сільвія-Коріна Нуцу, високо оцінила діяльність груп навчання української мови та висловила повну підтримку таким заходам.

За рішенням Міносвіти утворено центральну комісію конкурсу: голова – Анджела Робу, доцент філологічного факультету Сучавського університету ім. Стефана Великого; почесний голова – Ірина Люба Горват, науковий співробітник Повітового музею м. Сату Маре; виконавчий голова – Ілля Саучук, шкільний інспектор Сучавського шкільного інспекторату, секретар – Сільвія-Коріна Нуцу, директор Національного сучавського коледжу ім. Міхая Емінеску; член – Сільвія Бойчук, директор Шербівської школи; член – Лариса Петрецька, вчителька початкових класів школи с. Вишня Рівна, член – Валентин Янош, директор Студентського дому культури Сучавського університету ім. Стефана Великого, член – Кармен Кришмар, вчителька початкових класів Байнецької школи, член – Крістіна Кідеша, вчителька початкових класів школи с. Негостина.

Конкретними цілями конкурсу були: інтенсифікація стосунків між українцями, які проживають на румунській території, через знання традицій, специфічних кожному регіону та виділення спільних елементів; виховувати повагу як до цінностей власної культури, так і до цінностей інших культур; сприяння міжкультурному діалогу як процесу, за допомогою якого молодь розвиває здатність діяти в максимально складному культурному середовищі; зміцнення партнерських відносин між школами та представниками повітових організацій СУР-у з метою розвитку добрих відносин.

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ
Редакція: Радіу Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614